

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ

ЕРЕВАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИСТОРИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

YEREVAN STATE UNIVERSITY
FACULTY OF HISTORY

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹ
ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРА
АРМЕНОВЕДЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

HISTORY AND CULTURE
JOURNAL OF ARMENIAN STUDIES

№ 2

ԵՐԵՎԱՆ - ԵՐԵՎԱՆ - YEREVAN
ԵՊՀ ՀՐԱՏԱՐԱՎՉՈՒԹՅՈՒՆ, ИЗДАТЕЛЬСТВО ЕГУ, YSU PRESS
2021

*Հրատարակվում է Երևանի պետական համալսարանի
պատմության ֆակուլտետի գիտական խորհրդի որոշմամբ*

Գլխավոր խմբագիր՝ պ.գ.դ., պրոֆ. Էդիկ Մինասյան

Խմբագրական խորհուրդ՝

Աշոտ Մելքոնյան (ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, պ.գ.դ., պրոֆ.), Արամ Սիմոնյան (ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ, պ.գ.դ., պրոֆ.), Ալբերտ Ստեփանյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Հայկ Ավետիսյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Լևոն Չուգասյան (արվ.գ.դ., պրոֆ.), Համլետ Պետրոսյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Արման Եղիազարյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Հայկազ Հովհաննիսյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Աշոտ Ներսիսյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Աշոտ Հայրունի (պ.գ.դ., պրոֆ.), Վալերի Թունյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Վանիկ Վիրաբյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Ռաֆիկ Նահապետյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Հակոբ Հարությունյան (պ.գ.դ., պրոֆ.), Հովիկ Գրիգորյան (պ.գ.թ., դոց.), Մխիթար Գաբրիելյան (պ.գ.թ., դոց.), Էդգար Հովհաննիսյան (պ.գ.թ., դոց.):

Главный редактор - докт. ист. наук, проф. Эдик Минасян

Редакционная коллегия:

Ашот Мелконян (академик НАН РА, д.и.н., проф.), Арам Симонян (чл.-кор. НАН РА, д.и.н., проф.), Альберт Степанян (д.и.н., проф.), Айк Аветисян (д.и.н., проф.), Левон Чугасзян (д. иск. н., проф.), Гамлет Петросян (д.и.н., проф.), Арман Егиазарян (д.и.н., проф.), Айказ Оганесян (д.и.н., проф.), Ашот Нерсисян (д.и.н., проф.), Ашот Айруни (д.и.н., проф.), Валерий Тунян (д.и.н., проф.), Ваник Вирабян (д.и.н., проф.), Рафик Напетян (д.и.н., проф.), Акоб Арутюнян (д.и.н., проф.), Овик Григорян (к.и.н., доц.), Мхитар Габриелян (к.и.н., доц.), Эдгар Оганнисян (к.и.н., доц.).

Editor-in-Chief: Doctor of Sciences, Prof. Edik Minasyan

Editorial Board:

Ashot Melkonyan (Academician of NAS RA, Doctor of Sciences, Prof.), Aram Simonyan (Corresp. Member of NAS RA, Doctor of Sciences, Prof.), Albert Stepanyan (Doctor of Sciences, Prof.), Hayk Avetisyan (Doctor of Sciences, Prof.), Levon Chugaszyan (Doctor of Arts, Prof.), Hamlet Petrosyan (Doctor of Sciences, Prof.), Arman Yeghiazaryan (Doctor of Sciences, Prof.), Haikaz Hovhannisyan (Doctor of Sciences, Prof.), Ashot Nersisyan (Doctor of Sciences, Prof.), Asot Hayruni (Doctor of Sciences, Prof.), Valeri Tunyan (Doctor of Sciences, Prof.), Vanik Virabyan (Doctor of Sciences, Prof.), Rafik Nahapetyan (Doctor of Sciences, Prof.), Hakob Harutunyan (Doctor of Sciences, Prof.), Hovik Grigoryan (PhD in History, Associate Prof.), Mkhitar Gabrielyan (PhD in History, Associate Prof.), Edgar Hovhannisyan (PhD in History, Associate Prof.).

ISSN 1829-2771

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ / ИСТОРИЯ / HISTORY

Էդիկ Մինասյան - ՀԱՅ-ԹՈՒՐԷԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀՀ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ	6
Эдик Минасян - АРМЯНО-ТУРЕЦКИЕ ОТНОШЕНИЯ В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ РА ...	26
Edik Minasyan - ARMENIAN-TURKISH RELATIONS DURING THE YEARS OF INDEPENDENCE OF THE RA	28
Էդուարդ Չոհրաբյան - ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԳԱՂԱՓՈՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԿԵՐՊՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԸ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ 1930-1980-ԱԿԱՆ ԹԹ.	31
Эдуард Зограбян - ПРОЦЕСС ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ АРМЯНСКОГО ОБЩЕСТВА В СОВЕТСКОЙ АРМЕНИИ С 1930 ПО 1980-ЫЕ ГОДЫ	39
Eduard Zohrabyan - THE PROCESS OF IDEOLOGICAL TRANSFORMATION OF SOCIETY IN Soviet Armenia in 1930-1980	39
Ֆելիքս Մովսիսյան - ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՄԻՏՔԸ 1840-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ԻՈՒԱՆԴԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՐՃՄԱՆ ՄԱՍԻՆ	40
Феликс Мовсисян - АРМЯНСКАЯ ОБЩЕСТВЕННАЯ МЫСЛЬ ОБ ИРЛАНДСКОМ НАЦИОНАЛЬНОМ ДВИЖЕНИИ 1840-Х ГОДОВ	57
Feliks Movsisyan - ARMENIAN PUBLIC OPINION ON THE IRISH NATIONAL MOVEMENT OF THE 1840s	57
Валерий Тунян - ПОБОРНИКИ ОТРИЦАНИЯ ГЕНОЦИДА АРМЯН	59
Վալերի Թունյան - ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՐԺՄԱՆ ԶԱՏԱԳՈՎՆԵՐԸ	64
Valery Tunyan - DEFENDERS OF THE DENIAL OF THE ARMENIAN GENOCIDE	64
Վանիկ Վիրաբյան - ԱԶԳԱՄԻՋՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ԱՆՏԱՆՏԻ ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԱՆԴՐԿՈՎՎԱՍՈՒՄ 1917 Թ. ՀՐԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՇՐՋՈՒՄԻՑ ՀԵՏՈ	65
Ваник Виравбян - МЕЖЭТНИЧЕСКИЕ СОБЫТИЯ И АНТАНТОВСКИЕ ГОСУДАРСТВА В ЗАКАВКАЗЬЕ ПОСЛЕ ОКТЯБРЬСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ 1917 ГОДА	82
Vanik Virabyan - INTERETHNIC DEVELOPMENTS AND THE ENTENTE STATES IN TRANSCAUCASIA AFTER THE OCTOBER 1917 REVOLUTION	82
Սարգիս Գրիգորյան - ԱԴՐԲԵՋԱՆՑԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ ԵՎ ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔՈՒՄ	84
Саргис Григорян - АКТИВНОСТЬ АЗЕРБАЙДЖАНСКИХ ИСЛАМИСТОВ НА КАВКАЗЕ И БЛИЖНЕМ ВОСТОКЕ	91
Sargis Grigoryan - ACTIVITY OF AZERBAIJANI ISLAMISTS IN THE CAUCASUS AND IN THE MIDDLE EAST	92
Նարա Սարգսյան - ՀԱՄԻԴՅԱՆ ԶԱՐԴԵՐԻ ՀՈԳԵՔԱՆԱԿԱՆ ԱԶԳԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐՏԱՑՈՒՈՒՄԸ ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐՅԱՆԻ «ԿԱՐՄԻՐ ԺԱՄՈՒՅ» ՎԻՊԱԿՈՒՄ	93
Нара Саргсян - ОТРАЖЕНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ ХАМИДИЙСКОЙ РЕЗНИ В ПРОИЗВЕДЕНИИ АРПИАР АРПИАРЯНА "БАГРОВОЕ ПРИНОШЕНИЕ"	101
Nara Sargsyan - THE REFLECTION OF PSYCHOLOGICAL INFLUENCE OF HAMIDIAN MASSACRES IN ARPIAR ARPIARYAN'S NOVELETTE "THE CRIMSON OFFERING"	101
Էդգար Չախոյան - Վրաստան-ԱՄՆ դիվանագիտական հարաբերությունները Միխեիլ Սաակաշվիլիի նախագահության առաջին շրջանում (2004-2007 թթ.)	102
Эдгар Чахойан - ДИПЛОМАТИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ ГРУЗИИ И США ПРИ ПЕРВОМ ПРЕЗИДЕНТСКОМ СРОКЕ МИХАИЛА СААКАШВИЛИ (2004-2007 гг.)	112
Edgar Chakhoyan - DIPLOMATIC RELATIONS BETWEEN GEORGIA AND THE USA DURING THE FIRST PERIOD OF THE PRESIDENCY OF MIKHAIL SAAKASHVILI (2004-2007)	113
Արման Տաֆարյան - Օ НЕКОТОРЫХ ОСОБЕННОСТЯХ КОНВЕРГЕНТНОЙ И МУЛЬТИМЕДИЙНОЙ ЖУРНАЛИСТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ	114
Արման Սաֆարյան - ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՈՆՎԵՐԳԵՆՏ և ՄՈՒԼՏԻՄԵԴԻԱՅԻՆ ԴԻԱՅԻՆ ԼՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇ ԱՌԱՆՁՆԱԿԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ	118

Safaryan Arman – ON SOME FEATURES OF CONVERGENT AND MULTIMEDIA JOURNALISM IN THE REPUBLIC OF ARMENIA	118
Անդրանիկ Եսայան – ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ ՀՅՈՒՄԻՍԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ XVIII Դարի ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՌՈՐԴԻՆ	119
Андраник Есаян – СИТУАЦИЯ В СЕВЕРО-ВОСТОЧНОЙ АРМЕНИИ В ПЕРВОЙ ЧЕТВЕРТИ 18 ВЕКА	125
Andranik Yesayan – THE SITUATION IN NORTHEASTERN ARMENIA IN THE FIRST QUARTER OF THE 18-TH CENTURY	126
Տարոն Սարոյան - ԹՈՒՐԻԱՅԻ ԵՎ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՇԱՀԵՐՆ ՈՒ ՀԱԿԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԿՈՎՎԱՍԻ ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԻՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ (2010-2016) ...	127
Тарон Сакоян - ИНТЕРЕСЫ И ПРОТИВОРЕЧИЯ ТУРЦИИ И РОССИИ НА ЮЖНОМ КАВКАЗЕ В НОВЫХ ГЕОПОЛИТИЧЕСКИХ РЕАЛИЯХ (2010-2016)	136
Taron Sakoyan - INTERESTS AND CONTRADICTIONS BETWEEN TURKEY AND RUSSIA IN THE SOUTH CAUCASUS IN NEW GEOPOLITICAL REALITIES (2010-2016)	136
Majid Karimi - THE ETIMOLOGY AND ORIGINS OF THE NAME NAKHICHEVAN FROM THE HISTORICAL SOURCES	137
Մաջիդ Քարիմի - ՆԱԽԻՋԵՎԱՆ ԱՆՎԱՆ ՍՏՈՒԳԱՔԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ և ԾԱԳՈՒՄԸ ԸՍՏ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻ	147
Маджид Карими - ЭТИМОЛОГИЯ И ПРОИСХОЖДЕНИЕ НАЗВАНИЯ НАХИДЖЕВАН ПО ИСТОРИЧЕСКИМ ИСТОЧНИКАМ	147
Օֆելյա Դարբինյան - ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅԵՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՋՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԸ	148
Офелия Дарбинян - ОСОБЕННОСТИ РЕПАРТАЦИИ ЛИВИНСКИХ АРМЯН, РЕЗУЛЬТАТЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ (1946-1949 ГГ.)	158
Ofelya Darbinyan - PECULIARITIES, RESULTS AND CONSEQUENCES OF THE REPATRIATION OF THE LEBANESE-ARMENIANS (1946-1949)	158
Արևշատ Մինասյան - ՈՒՐՈՒԳՎԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԸ	159
Аревшат Минасян - АРМЯНСКАЯ ОБЩИНА УРУГВАЯ	164
Arevshat Minasyan - THE ARMENIAN COMMUNITY OF URUGUAY	164
Միքայել Միքայելյան - ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԱՏԹԵՈՍ II ԻԶՄԻՐԼՅԱՆԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՌՈՒՍԱՑ ԿԱՅՍՐ ՆԻԿՈԼԱՅ II-Ի ՀԵՏ	166
Микаел Микаелян - ВСТРЕЧА КАТОЛИКОСА ВСЕХ АРМЯН МАТТЕОСА II ИЗМИРЛЯНА С РОССИЙСКИМ ИМПЕРАТОРОМ НИКОЛАЕМ II	172
Mikayel Mikayelyan - MEETING OF CATHOLICOS OF ALL ARMENIANS MATTEOS II IZMIRLYAN WITH RUSSIAN EMPEROR NICHOLAS II	172

**ՀՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ / АРХЕОЛОГИЯ И ЭТНОГРАФИЯ /
ARCHAEOLOGY AND ETHNOGRAPHY**

Սամվել Մկրտչյան - ԷԹՆԻԿ ԻՆՔՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԻՇՈՂՈՒԹՅԱՆ ԴՐՍԵՎՈՐՈՒՄՆԵՐԸ ՀԱՅՈՑ ՏՈՆԱԾԻՍԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹՈՒՄ	173
Самвел Мкртчян – ПРОЯВЛЕНИЕ ЭТНИЧЕСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ИСТОРИЧЕСКОЙ ПАМЯТИ В АРМЯНСКОЙ ПРАЗДНИЧНООБРЯДНОЙ КУЛЬТУРЕ	178
Samvel Mkrtychyan - MANIFESTATIONS OF ETHNIC IDENTITY AND HISTORICAL MEMORY IN THE ARMENIAN FESTIVAL AND RITUAL CULTURE	178

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԵԹՈՂԱԿԱՆ / УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ / EDUCATIONAL-METHODOLOGICAL

Մերի Հովհաննիսյան - ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՌԱՆՋՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ	180
Мери Оганнисян - ОСОБЕННОСТИ ПРОЕКТНОГО ОБУЧЕНИЯ	186
Meri Hovhannisyanyan - PECULIARITIES OF PROJECT-BASED LEARNING	186

ԳԻՏԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ ԵՎ ՆԿԻՐՎԱԾ ԱՆՎԱՆԻ ՊԱՏՄԱԲԱՆ ԱՐՏԱԿ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ .. 188
ՏԵՂԻ Է ՈՒՆԵՑԵԼ ՊԱՏՄԱԲԱՆԻ ՕՐԿԱՆ ՆԿԻՐՎԱԾ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀՆԳՕՐՅԱ
ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԸ 190
ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒՆԵՏՈՒՄ ՏԵՂԻ Է ՈՒՆԵՑԵԼ ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ
ՆԿԻՐՎԱԾ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ 192

ՄԵՐ ԵՐԱՆՏԱԿՈՐՆԵՐԸ

НА ПЕРЕКРЕСТКЕ ИСТОРИЧЕСКИХ И ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК 194

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ 196

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS 197

«ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹ» ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆՂԵՍԻ
ՀԱՄԱՑԱՆՑԱՅԻՆ ՀԱՐԹԱԿՈՒՄ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ 198

НА ПЕРЕКРЕСТКЕ ИСТОРИЧЕСКИХ И ЕСТЕСТВЕННЫХ НАУК

Исполнилось 65 лет президенту Армянского отделения Международной академии экологии и безопасности жизнедеятельности (МАНЭБ, Санкт-Петербург), заместителю председателя Демократической партии Армении, кандидату геологических наук, старшему научному сотруднику Института геологических наук НАН, известному популяризатору науки Гайку Усиковичу Мелик-Адамяну.

Г. У. Мелик-Адамян родился 15.05.1956г в Ереване, в семье заслуженных учителей республики –

математика с нахиджеванско-агулисскими корнями Усика Рафаэловича Мелик-Адамяна и музыковеда-теоретика, в последующем профессора Ереванской консерватории Сусанны Бабкеновны Аматауни. После окончания средней школы #19 им Крупской (1973г) и геологического факультета ЕГУ (1978г), а также очной аспирантуры, с 1982г по сей день он бессленно работает в ИГН НАН Армении, посвятив свою 40-летнюю научную деятельность самым разнообразным вопросам палеонтологии, стратиграфии, палеогеографии, палеоклиматологии, палеоэкологии, неотектоники позднемеловых-кайнозойских образований Армении и Республики Арцах.

Он является одним из основоположников разработки научной методологии развития природоведческого и эко-туризма Армении и Арцаха, классификации геологических памятников региона. Значителен вклад ученого в области истории геологии, в частности, естественнонаучных, культурологических и арменоведческих исследований российских и европейских натуралистов, путешественников на территории исторической Армении (в соавторстве с Х. Хачановым, А. Хачатрянном, Т.Бабаяном, А.Оганесяном), в особенности, “отца геологии Кавказа”, немецкого академика Германа Абиha, который в 1840г впервые ввел в научный оборот физико-географический термин “Армянское нагорье”.

Г. У. Мелик-Адамян – автор и соавтор 2 монографий, более 90 научных публикаций, статей, материалов конференций, тезисов, львиная доля которых издана в России, а также более 30 научно-популярных и энциклопедических статей. Первая из монографий, в соавторстве с академиками Р. Т. Джрбашьяном, Р. Л. Мелконяном и др., касается полезных ископаемых и геологии Республики Арцах и издана на русском языке в 2011г по инициативе и под редакцией Г. А. Габриелянца.

Написанная в соавторстве с академиками А. Мелконяном, Г. Погосьяном, А. Агасьяном, др. ист. наук, профессором А. Марукьяном и др., вторая монография посвящена потерям армянского народа в результате Геноцида и методологическим основам компенсационных структур. Она вышла на армянском языке в 2019г. В своей части данной монографии впервые в мировой геноцидологии в контексте общей материальной компенсации со стороны Турции Г. У. Мелик-Адамяном были рассчитаны и учтены полезные ископаемые Западной Армении и, в особенности, территории Вильсоновской Армении. Было показано, что после Геноцида и депортации армян, на их исторических землях за истекшие 105 лет Турция уже добыла по сегодняшним ценам более чем на 17-18 млрд

долларов полезных ископаемых. В недрах Западной Армении еще осталось полезных ископаемых (золота, меди, перлитов и др.) на сумму более \$310 млрд (в Вильсоновской Армении – около \$230 млрд), многолетняя эксплуатация которых может принести Турецкой республике, как минимум, более \$30-35 млрд чистой прибыли.

Г. У. Мелик-Адамян выступил с устными докладами на более чем 20 международных конференциях, в том числе на семи по истории и арменоведению, в Ереване, Гюмри и Степанакерте. Он давно и успешно интегрировался в историческое научное сообщество Армении.

В последнее время, особенно после войны 2020г, он занимается важнейшей актуальной и сравнительно малоизученной темой – вкладом армянской совокупной научно-технической мысли в становление и развитие нефтегазового комплекса советского Азербайджана. Им впервые показано, что, благодаря огромному вкладу армянских первооткрывателей-геологов, инженеров-конструкторов и других специалистов, в основном, выходцев из Арцаха, из морских месторождений постсоветского Азербайджана было извлечено более 40 млн тонн нефти на сумму более \$20 млрд.

Г. У. Мелик-Адамян является членом многих зарубежных научных обществ, таких как Московского общества испытателей природы, Российского Палеонтологического и Териологического обществ. За значительный вклад в развитие геологической науки в Арцахе он награжден медалью Нагорно-Карабахской Республики.

Г. У. Мелик-Адамян успешно сочетает научную деятельность с общественной и политической на различных медиа-площадках и форумах, смело и открыто выступая в поддержку национальной самобытности и справедливого решения армянского вопроса. Редакция поздравляет юбиляра и желает новых творческих успехов на поприще истории и арменоведения.

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРА

АРМЕНОВЕДЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

HISTORY AND CULTURE

JOURNAL OF ARMENIAN STUDIES

2021, № 2

Գլխավոր խմբագիր՝ Էդիկ Մինասյան
Խմբագիր՝ Միքայել Մալխասյան
Տեխնիկական խմբագիր՝ Տիգրան Ղանալանյան
Սրբագրումը՝ Մերի Հովհաննիսյանի
Համակարգչային ձևավորումը՝ Միքայել Մալխասյանի

Հասցեն՝ 0025, Երևան, Արովյան 52
Адрес-0025, Ереван, ул. Абовяна 52
Address: 0025, Yerevan, Abovyan 52
E-mail: histcultjournal@gmail.com
tel: 060-71-06-00, 055-92-88-00

ԵՊՀ հրատարակչություն, Երևան, Ալ. Մանուկյան 1
«Մեկնարկ» ՍՊԸ տպարան, Երևան, Արովյան 41

Издательство ЕГУ, Ереван, ул. Ал. Манукян 1
Типография ООО “Мекнарк”, Ереван, ул. Абовяна 41

Տպարանակը՝ 300